

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi D. S.o wznowienie postępowania
w sprawie z powództwa D.S.
przeciwko Stefanowi R.
o zapłatę,
zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 25 listopada 2014 r., sygn. akt I ACa .../14
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 lutego 2018 r.,
zażalenia skarżącej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 13 września 2017 r., sygn. akt I ACa .../16,

1. oddala zażalenie;

2. przyznaje adwokatowi M. W. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w K. kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 września 2017 r. Sąd Apelacyjny w K. odrzucił skargę o wznowienie postępowania wniesioną przez powódkę D. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 25 listopada 2014 r., sygn. akt I ACa ..14, oddalającego apelację skarżącej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 19 czerwca 2012 r., sygn. akt IX GC ...11, którym oddalono jej powództwo przeciwko S. R.

W skardze o wznowienie postępowania z dnia 12 września 2016 r. skarżąca podała, że w składzie sędziowskim, który wydał wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., byli sędziowie B. B. i S. J., „będący kolegami” pozwanego sędziego Sądu Okręgowego w K. – S. R., co oznaczało, że osoby te nie były - według skarżącej - uprawnione do orzekania w sprawie. Powódka dowiedziała się o tym z pouczenia w sprawie I ACa ..16. Ponadto w piśmie z dnia 10 lipca 2017 r. skarżąca dodała, że została pozbawiona możliwości działania w sprawie z uwagi na nieprawidłowe zachowanie sędziego S. J. i J. B. podczas rozprawy apelacyjnej, co uniemożliwiło skarżącej składanie stosownych wniosków procesowych.

Sąd Apelacyjny, ustalwszy, że skarżąca była prawidłowo zawiadomiona o rozprawie apelacyjnej i była obecna w trakcie ogłaszania wyroku z dnia 25 listopada 2014 r., a także wniosła o sporządzenie jego uzasadnienia, przyjął, iż dla uznania, że skarga o wznowienie opiera się na ustawowej podstawie, nie wystarcza samo tylko sformułowanie podstawy wznowienia w taki sposób, aby odpowiadało ono treści tych przepisów, które określają podstawy wznowienia (art. 401-403 k.p.c.) Sformułowanie takie nie oznacza oparcia skargi na ustawowej podstawie, jeżeli z jej uzasadnienia wynika, że podniesiona podstawa nie występuje.

Sąd uznał, że powołanie przez D.S. okoliczności, iż w składzie sędziowskim, który wydał wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., zasiadali sędziowie B. B. i S. J., będący znajomymi pozwanego i z tego tytułu niemogący orzekać w jej sprawie, oznaczało, że opiera ona skargę o wznowienie na podstawie określonej w art. 401 pkt 1 k.p.c. Podana przez skarżącą okoliczność nie wypełnia jednak dyspozycji tego przepisu, skoro mowa w nim o udziale w składzie sądu osoby nieuprawnionej albo o orzekaniu przez sędziego wyłączzonego z mocy ustawy, a skarżąca nie

wskazała na zaistnienie którejkolwiek z podstaw, o których mowa w art. 48 k.p.c. i które uzasadniają wyłączenie sędziego z mocy ustawy. Nie stanowią natomiast podstawy wznowienia przesłanki wyłączenia sędziego na mocy orzeczenia sądu (art. 49 k.p.c.). Ubocznie Sąd wskazał, że złożone przez skarżącą w toku postępowania apelacyjnego wnioski o wyłączenie sędziów B. B. oraz S. J. zostały prawomocnie oddalone.

Odnosząc się do drugiej podstawy wznowienia, powołanej w piśmie z dnia 10 lipca 2017 r., Sąd wskazał, że zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c., termin do wniesienia skargi o wznowienie z powodu pozbawienia możliwości działania (art. 401 pkt 2 k.p.c.) wynosi trzy miesiące i jest liczony od dnia dowiedzenia się przez stronę o wyroku. Z akt sprawy wynika, że skarżąca o wyroku z dnia 25 listopada 2014 r. dowiedziała się w dniu jego wydania i ogłoszenia, tj. w dniu 25 listopada 2014 r. W tym również dniu rozpoczął się bieg do wniesienia skargi opartej na przedmiotowej podstawie. Wobec tego termin trzymiesięczny, liczony od tego dnia, upłynął, zanim wniosła ona skargę o wznowienie.

Na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny odrzucił więc skargę D. S.

Na postanowienie z dnia 13 września 2017 r. zażalenie wniosła skarżąca. Zarzuciła naruszenie art. 410 § 1 k.p.c., a także błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na nieprawidłowym przyjęciu, że wnioski o wyłączenie sędziów B. B. i S. J. zostały prawomocnie oddalone, podczas gdy w dniu 25 listopada 2014 r., tj. w chwili wydania wyroku objętego skargą, postanowienia oddalające te wnioski, wydane w dniach 24 listopada 2014 r. i 25 listopada 2014 r., nie były jeszcze prawomocne, gdyż skarżąca - zgodnie z art. 394² § 1 k.p.c. - mogła wnieść na nie zażalenie. W dniu 25 listopada 2014 r. w wydaniu wyroku uczestniczyli w związku z tym sędziowie, którzy według art. 50 § 3 k.p.c. mogli spełniać tylko czynności niecierpiące zwłoki. Miało to oznaczać, że także z tego powodu odrzucenie skargi na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. było przedwczesne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze i literaturze rozbieżności wywołuje kwestia, czy sąd badający dopuszczalność skargi o wznowienie (art. 410 § 1 k.p.c.) rozważa tylko, czy podana w skardze podstawa wznowienia odpowiada jednej z podstaw, które przewidziane

są w kodeksie postępowania cywilnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2007 r., III UZ 9/07, OSNP 2008, nr 19-20, poz. 303 i z dnia 25 listopada 2011 r., II CZ 86/11, niepubl., z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, nie publ.), czy też także to, czy podana w skardze podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 48 i z dnia 20 maja 2011 r., III CO 5/11, OSNC 2012, Nr 2, poz. 21), przy czym nawet w ramach drugiego z tych zapatrywań podkreśla się, że odrzucenie skargi o wznowienie postępowania dlatego, że już z samego jej uzasadnienia wynika, iż przytoczona podstawa wznowienia nie występuje, jest możliwe tylko wtedy, gdy nie istnieją w tym względzie żadne wątpliwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 38/12, niepubl., z dnia 20 czerwca 2015 r., II CZ 93/14, niepubl.).

Wbrew twierdzeniom skarżącej przedstawiona rozbieżność nie ma znaczenia w okolicznościach sprawy. Nawet uznanie, że sąd badający dopuszczalność skargi o wznowienie (art. 410 § 1 k.p.c.) rozważa jedynie, czy podana w skardze podstawa wznowienia odpowiada jednej z podstaw przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego, nie oznacza, że skarżąca oparła swoją skargę na ustawowej podstawie. W rozważanym ujęciu zadanie sądu, który ocenia, czy skarga o wznowienie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia (art. 410 § 1 k.p.c.), polega na tym, że ma on ustalić, czy podana w skardze podstawa jest w ogóle przewidziana w ustawie i czy powołane przez skarżącego okoliczności faktyczne dadzą się zakwalifikować w sposób abstrakcyjny pod którąkolwiek z podstaw przewidzianych w ustawie, tj. czy wypełniają hipotezę którejkolwiek z norm opisujących ustawowe znamiona podstawy wznowienia. Badając, czy skarga jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia, sąd bierze pod uwagę jedynie treść twierdzeń faktycznych zawartych w skardze i nie weryfikuje ich prawdziwości. Zakładając prawdziwość tych twierdzeń sąd sprawdza, czy mógłby dokonać ich subsumpcji pod hipotezę którejkolwiek z przewidzianych w ustawie podstaw wznowienia, co wiąże się z istoty rzeczy z koniecznością dokonania wykładni hipotezy norm opisujących ustawowe podstawy wznowienia.

W niniejszej sprawie skarżąca powołała się na to, że sędziowie B. B. i S. J. są znajomymi pozwanego S. R. Twierdzenie to - nawet przy założeniu, że jest prawdziwe - nie wypełnia znamion żadnej z podstaw wznowienia, w tym także podstaw przewidzianych w art. 401 pkt 1 k.p.c. Znajomość sędziego z jedną ze stron nie oznacza, że staje się on osobą nieuprawnioną, o której mowa w art. 401 pkt 1 *in principio* k.p.c., jak również nie stanowi ustawowej podstawy jego wyłączenia, do której odwołuje się art. 401 pkt 1 *in medio* (por. art. 48 § 1 pkt 1-6, § 2 i 3, art. 386 § 5, art. 398¹⁵ § 2 k.p.c.). Może być rozważana jako okoliczność uzasadniająca wyłączenie sędziego na mocy postanowienia sądu (art. 49 k.p.c.), ale tego rodzaju okoliczność nie stanowi podstawy wznowienia, o której mowa w art. 401 pkt 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007 r., I PZ 9/07, OSNP 2008, nr 17-18, poz. 257).

Odrębnie należy rozważyć powołaną w zażaleniu okoliczność, że wnioski skarżącej o wyłączenie sędziów B. B. i S. J., uzasadnione przez nią innymi okolicznościami niż okoliczności powołane w skardze o wznowienie z dnia 12 września 2016 r., zostały oddalone postanowieniami z dnia 24 listopada 2014 r. i dnia 25 listopada 2014 r. (por. karty 283 i 292 akt I ACa ../14, zawierające uzasadnienia tych postanowień), które nie były prawomocne w chwili wydania wyroku objętego skargą o wznowienie, tj. w dniu 25 listopada 2014 r. Tak ujęta okoliczność, polegająca na wydaniu wyroku z dnia 25 listopada 2014 r. przez sędziów, którzy - w ocenie skarżącej w myśl art. 50 § 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 8 września 2016 r., tj. przed wejściem w życie ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1311 ze zm.), mogli spełniać tylko czynności niecierpiące zwłoki, stanowi nową - w stosunku do podstaw powołanych przez skarżącą dotąd w pismach z dnia 12 września 2016 r. i z dnia 10 lipca 2017 r. - podstawę wznowienia. Powołanie tej podstawy w zażaleniu, będące zmianą - przez rozszerzenie - podstaw wznowienia powołanych dotąd przez skarżącą, w okolicznościach sprawy nie może odnieść skutku.

Nawet pomijając problem, czy możliwa jest w ogóle taka zmiana podstaw wznowienia w postępowaniu zażaleniowym, dotyczącym dopuszczalności skargi, w której powołano pierwotne podstawy wznowienia, a także problem,

czy naruszenie art. 50 § 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 8 września 2016 r. mogło być przyczyną nieważności (art. 379 pkt 4 k.p.c., por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2015 r., II CSK 752/14, nie publ.) i stanowić podstawę wznowienia (art. 401 pkt 1 k.p.c.), uznać należy, że skarga o wznowienie skarżącej w zakresie nowo powołanej podstawy jest niedopuszczalna. W odniesieniu do nowej podstawy wznowienia skarżąca nie dochowała trzymiesięcznego terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c., liczonego od dnia, w którym dowiedziała się o nowo powołanej podstawie. Skoro podstawą wznowienia ma być okoliczność, że wyrok z dnia 25 listopada 2014 r. został wydany z udziałem sędziów B. B. i S. J., co do których postanowienia oddalające wnioski o ich wyłączenie nie stały się w tym dniu prawomocne, to termin trzymiesięczny trzeba liczyć od dnia, w którym skarżąca dowiedziała się o możliwości zaskarżenia tych postanowień. Z akt sprawy akt I ACa .../14 wynika, że postanowienie z dnia 24 listopada 2014 r. o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego B. B. doręczono skarżącej w dniu 3 grudnia 2014 r. (karta 317), a postanowienie z dnia 25 listopada 2014 r. o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego S. J. doręczono jej w dniu 17 grudnia 2014 r. (karta 328). Doręczenia nastąpiły z pouczeniem o możliwości wniesienia zażalenia, z której to możliwości skarżąca bezskutecznie zresztą skorzystała. Nowa podstawa została powołana zaś dopiero w zażaleniu na postanowienie z dnia 13 września 2017 r. wniesionym w dniu 7 grudnia 2017 r., tj. po upływie trzech miesięcy liczonych, odpowiednio, od dnia 3 grudnia 2014 r. i od dnia 17 grudnia 2014 r.

Zarzuty naruszenia art. 410 § 1 k.p.c. są w związku z tym bezzasadne. Na wynik postępowania zażaleniowego nie mogła mieć także wpływu kwestia chwili, w której uprawomocniły się postanowienia oddalające wnioski o wyłączenie sędziów B. B. i S. J.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 i art. 406 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu przez adwokata M.W. w postępowaniu zażaleniowym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 5) i § 16 ust. 2 pkt 2) rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1714 ze zm.).

kc

jw